

УДК 81'373.21

DOI <https://doi.org/10.32999/ksu2663-2691/2020-81-19>

СПЕЦИФІКА ІМЕНУВАНЬ ГОТЕЛІВ У СХІДНИХ РЕГІОНАХ УКРАЇНИ

Сидоренко Олена Миколаївна,

кандидат філологічних наук, доцент,

завідувач кафедри мовних та гуманітарних дисциплін № 3

Донецького національного медичного університету

olenasydorenko1970@gmail.com

orcid.org/0000-0001-9189-5994

Мета. Метою статті є аналіз найменувань об'єктів готельного бізнесу, зафіксованих у східних областях України протягом останніх десяти років, за лексико-семантичними та структурними ознаками.

Методи. Дослідження здійснено за допомогою таких наукових методів, як описовий, ареальний, статистичний.

Результати. Досліджено численні українські ергоніми, зокрема 423 назви об'єктів готельного бізнесу, розташованих у східних регіонах України. Більшість імен подано українською мовою, а також наявні імена, запозичені з інших мов. Назви об'єктів готельного бізнесу, запозичені з англійської та французької мов, використовують такі засоби передачі іноземних слів, як пряме включення з повним збереженням початкової графіки, транскрипції та транслітерації. Частина українських слів була передана латинською графікою, крім англійських імен, перекладених кирилицею. Основний спосіб утворення назв – відапелятивний. Ці ергоніми було проаналізовано та зроблено спробу їх класифікації. Найменування об'єктів готельного бізнесу сходу України відапелятивного походження умовно поділено на одинадцять підгруп, а саме: патріотичні назви, назви з відображенням національного колориту, із вказівкою на вид діяльності клієнтів, на високу якість обслуговування, на географічні особливості місця розташування, із вказівкою на невеликий розмір об'єктів, із вказівкою на великий розмір об'єктів, привабливі романтичні назви, словосполучення з лексемою *золотий*, словосполучення з лексемою *море*, назви, утворені від назв рослин, птахів та тварин із позитивною конотацією. Усі аналізовані в поданій праці найменування мають позитивний стилістичний колір і виконують рекламну функцію. Також приділено увагу використанню різноманітних ергонімічних термінів, які в деяких випадках служать іменами та вказують на розмір установи. Зазначено використання відонімного методу формування українських ергонімів. Серед відонімних назв проаналізовано ергоніми, утворені шляхом трансонімізації антропонімів, топонімів, міфонімів, поетонімів.

Висновки. Детальний аналіз виявив відапелятивний спосіб як основний для формування назв об'єктів готельного бізнесу східних областей України. З-поміж відонімних назв виокремлено відтопонімні та відантропонімні як найчисленніші.

Ключові слова: ергонім, топонім, антропонім, онімізація, трансонімізація, апелятив, лексема.

SPECIFICATION OF HOTELS NAMING IN EASTERN REGIONS OF UKRAINE

Sydorenko Olena Mykolaivna,

Candidate of Philological Sciences, Associate Professor,

Head of Department of Languages and Humanities № 3

Donetsk National Medical University

olenasydorenko1970@gmail.com

orcid.org/0000-0001-9189-5994

Purpose. The purpose of the article is the names' analysis of objects of hotel business, recorded in the eastern regions of Ukraine over the last ten years according to lexical, semantic and structural features.

Methods. The research was carried out using such scientific methods as descriptive, areal, statistical.

Results. Numerous Ukrainian ergonyms, including 423 names of objects of hotel business, located in eastern regions of Ukraine were investigated. Most of the names are given in Ukrainian, as well as available names borrowed from other languages. Names borrowed from the English and French languages use such means of transferring of foreign words as direct inclusion with full preservation of initial graphic, transcription and transliteration. Some of Ukrainian words were transmitted by means of Latin graphics, except English names, translated in Cyrillic. The main way of the names formation is appellativian. These ergonyms were analyzed and an attempt of their classification was made. The names of the objects of the hotel business of the eastern Ukraine, which were created by onymisation from appellatives, are conditionally divided into eleven subgroups, namely: patriotic names, names reflecting national speciality, indicating the type of customer activity, high quality of service, geographical features of the location, with indication of small object size, indicating large object size, attractive romantic names, phrases with the word *gold*, phrase with the word *sea*, names formed from the names of plants, birds and animals with positive connotation. They all have a positive stylistic background and perform an advertising function. Attention is also paid to the use of a variety of ergonymic terms which, in some cases, serve as names and indicate the size of the institution. Particular attention is paid to the onymian method of Ukrainian ergonyms formation. Among the onymian names there are various ergonyms, formed by the transonymization from antroponyms, toponyms, mythonyms, poetonyms.

Conclusions. A detailed analysis revealed the appellative method as the main in the names formation for hotel business objects in the eastern regions of Ukraine. Among the names, formed by transonymization the ergonyms created from toponyms and antroponyms are distinguished as the most numerous ones.

Key words: ergonym, toponym, antroponym, onymization, transonymization, appellative, lexical unit.

1. Вступ

Посилений інтерес мовознавців останнім часом зосереджено на дослідженні нового класу онімів – ергонімів – назв об’єктів різних видів людської діяльності, особливостей їх виникнення, взаємодії з іншими класами онімів та функціонування. Увага до аналізу саме цього класу пояснюється зростанням кількості об’єктів різного напрямку діяльності, а саме: об’єктів виробництва, торгівлі, обслуговування, розваг. Найчисленнішою серед ергонімів є підгрупа об’єктів надання послуг – сервісонімів, до якої й належать назви об’єктів готельного бізнесу. Назви приватних, невеликих за розмірами готелів та хостелів, найменованих власниками, спричиняють цікаві лінгвістичні дискусії, питання й зауваги.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В українському мовознавстві кінця ХХ – початку ХХІ століття з’явилось чимало праць, присвячених дослідженню ергонімів. Основним напрямом вивчення ергонімів є ареальний. Сьогодні маємо ґрунтовні дисертаційні праці, присвячені вивченню назв різних регіонів України.

Наприклад, О.О. Белей докладно проаналізував фірмонімкон Закарпаття (Белей, 2000), Ю.І. Дідур провела зіставний аналіз ергонімів великих міст у різних країнах (Дідур, 2015), Н.В. Кутуза досліджувала ергонімію Одеси (Кутуза, 2003), Н.М. Лесовець вивчала ергоніми міста Луганськ (Лесовець, 2007), О.М. Сидоренко присвятила своє дослідження номінаційним процесам у полілінгвальній ергонімії Донеччини (Сидоренко, 2013), М.М. Цілина простудіювала назви Києва (Цілина, 2006). Водночас, зважаючи на наявні наукові розвідки, можемо стверджувати, що окремі підкласи ергонімів ще достатньо не досліджено. До такого підкласу належать сервісоніми – об’єкти надання послуг, необхідність вивчення яких і зумовлює актуальність нашої роботи.

Метою статті є аналіз за лексико-семантичними та структурними ознаками найменувань об’єктів готельного бізнесу, а саме мотелів, готелів, хостелів, зафіксованих у східних областях України протягом останніх десяти років.

2. Назви відапелятивного походження

Дослідження специфіки найменувань готелів цього підрозділу здійснено на матеріалі назв, зафіксованих на території Дніпропетровської, Донецької, Запорізької та Луганської областей. Трансонімізовані оніми становлять близько 27%, у тому числі: трансонімізованих топонімів – 13%, трансонімізованих антропонімів – 9,5%, інших класів онімів – 4,5%. Відапелятивним шляхом утворено 73% назв об’єктів готельного бізнесу східних регіонів України.

Назви об’єктів готельного бізнесу сходу України, утворених відапелятивним способом, умовно поділено на такі підгрупи:

- патріотичні назви з лексемою «Родина» (зафіксовано в містах Горлівка та Нікополь);
- назви, які відображають національний колорит, українські звичаї: «Казанок», «Козацький кош», «Козаче джерело», «Панська хата», «Хуторок», *Hutor*;
- назви з незауваженою вказівкою на вид діяльності осіб, для яких вони побудовані: «Академия», «Рыбак», «Дім колгоспника», «Колгоспник», «Кімнати для відпочинку автовокзала», «Профсоюзная», «Транзит», «Хімік», «Хіміксервіс», «Готель юридичної академії», «Індустрія», «Монтажник», «Шахтер»;
- назви із вказівкою на комфорт, високу якість обслуговування: «Комфорт», «Респект», «Смак», «Гостинний дім», «Релакс», «Тихий отдых», «Затерянный рай», «Элитный отдых», «Элит-уют», *Garmonia*, *Gostinyi Dvor*, *Welcome*;
- назви, які вказують на географічні особливості місця розташування, близькість до певних урбаністичних або природних об’єктів: аеропорту – «Аеропорт», «Полет»; лісу – «Зелена роца», «Лесная поляна», «Сосенки», «Шервуд», «Сосновый бор», «Форест Парк», *House near forest*; моря – «Лазурный берег», «Прибой», «Лагуна», «Якорь», «Тихая гавань»;
- назви-демінітиви, які вказують на невеликий розмір об’єктів: «Затишне гніздечко», «Уютный дворик», «Хуторок»;
- назви, які вказують на великий розмір об’єктів готельного бізнесу, в тому числі за допомогою ергонімних термінів: гранд-отель «Україна», гранд-отель «Дніпро», «Гранд Вікторія», готельний комплекс «Запоріжжя»;
- словосполучення з лексемою *золотий*, де *золотий* – колір сакральності, верховенства й чудесності, часто поєднується з іншими атрибутами влади, царственності, особливої магічної сили: «Злата Прага», «Злата Прага Преміум», «Золотой берег», «Золотой лев»;
- словосполучення з лексемою *море*: «Морская», «Алмаз моря», «Дом у моря», «Жемчужина моря», *Sea Zone*;
- назви, утворені від назв рослин, птахів та тварин із позитивною конотацією: «Абрикос», «Жасмин», «Грачи», «Сова», «Чайка», «Золотая рыбка», «Краб», *Elephant*, *Kolibri*;
- привабливі романтичні назви із зауваженою семантикою: «Вікінг», «Дворянский», «Мармелад», «Рассвет», «Дружба», «Мир», «Маяк», «Друг», «Мираж», «Оазис», «Подкова», «Сказка», «Фея», «Шарм», *Smile*, *Royal*.

3. Запозичені назви

Назви, запозичені з інших мов, нараховують 30% (127 власних назв). Ці назви відтворюються в українському ономастиконі як мовою запозичення: *Elephant*, *Kolibri*, *Smile*, *Royal*, так і кирилицею: *Дежа Вю*, *Лойд*, *Єлефант*. Окрім традиційних запозичень з англійської, зафіксовано значну кількість назв, запозичених із французької мови: *A more é* (Більше), *Azov le chalet* (Азовський котедж), *Grâce* (Благодать), *Mon senior* (Мій старший, головний), також з іспанської: *Del mar* (Море). Появу таких назв можливо пояснити розташуванням об’єктів номінації на узбережжі Азовського моря та бажанням номінаторів привабити відвідувачів романтичними вивісками.

4. Відтопонімні назви

З-поміж назв, утворених шляхом трансонімізації топонімів, виокремлено такі структурні моделі:

- трансонімізовані одиничні топоніми, що вказують на державну приналежність: «Україна», «Київ». Варто зазначити, що назву готелю «Україна» зафіксовано в десяти містах, назву «Київ» зафіксовано у двох містах регіону;
- трансонімізовані одиничні топоніми, які мають відношення до даної місцевості: «Дніпропетровськ» (назва міста Дніпро у 1926–2016 рр.), «Катеринослав» (назва міста Дніпро а періоди 1784–1796 та 1802–1926 рр.), «Краматорськ», «Луганськ», «Запоріжжя»;
- трансонімізований оронім «Олімп», що означає найвище гірське пасмо грецьких Балкан в області Фессалія;
- трансонімізовані одиничні топоніми та словосполучення із трансонімізованими топонімами, які мають відношення до даної місцевості та вказують на географічні особливості регіону: «Сухая балка», «Святые горы», «Приазовье», «Азов», «На Азове», «Форест-парк», «Берда», «Бердянская коса», «Уютный дворик на Курортной», «Дача на Гостинной»;
- трансонімізовані одиничні топоніми, які не мають відношення до даної місцевості: «Бавария», «Братислава», «Великобритания», «Венеция», «Диканька», «Монтана», «Прага», «Элада», Liverpool, San Remo, Santa Barbara;
- трансонімізовані одиничні гідроніми та словосполучення із трансонімізованими гідронімами: «Дніпро» (готель отримав назву до 2016 р. – року перейменування Дніпропетровська в Дніпро), «Каспій», Baikal Guest House, Azov le Chalet, Atlantis;
- словосполучення апелятивів + трансонімізований топонім: «Злата Прага», «Отдых в Бердянске»;
- субстантивовані відтопонімний ад'єктив, поданий засобами латинської графіки та кирилицею в різних містах: «Європейський», Europeisky;
- словосполучення відтопонімний ад'єктив + апелятив: «Испанский дворик», «Каховские зори».

5. Відантропонімні назви

Із-поміж ергонімізованих антропонімів зафіксовано такі підгрупи:

- трансонімізовані одиничні антропоніми – жіночі імена: «Вікторія», «Діана», «Алина», «Анжеліка», «Валерія», «Галина», «Іванна», «Лариса», «Ксенія», «Римма»;
- трансонімізовані одиничні антропоніми – чоловічі імена: «Артем», «Константин», «Максим», Aleksii;
- словосполучення з відантропонімним компонентом із вказівкою на ім'я господаря: «У Анны Пантелеевны», «У Владлена», «У Татьяны», Villa Maria, Villa Yana;
- трансонімізовані антропоніми – прізвища відомих особистостей, які залишили слід у минулому: «Джон Хьюз» – британський промисловець та засновник Донецька, «Колумб» – генуезький мореплавець на службі Іспанської Корони, «Спартак» – гладіатор, вождь і лідер рабів під час повстання проти Римської республіки.

6. Назви, утворені від інших видів онімів

Із-поміж інших видів онімів, які залучено до трансонімізації в ергоніми, виділено такі групи:

- трансонімізовані міфоніми: «Аврора», «Афіна», «Посейдон», «Амур», Kallisto;
- трансонімізовані поетоніми: «Гуси-лебеди», «Остров сокровищ», «Фигаро», New Vasiki, Villa Sineglazka, 1001 nights of Shakhherazada;
- трансонімізовані катойконіми: «Азовець», «Криворожець»;
- трансонімізований анемонім «Цунами».

7. Висновки

Основним способом формування назв готелів у східних регіонах України визначено відапелятивний. З-поміж відонімних назв виокремлено відтопонімні та відантропонімні як найчисленніші, також виділено відміфонімні, відпоетонімні, віданемонімні, відкатойконімні назви, утворені шляхом трансонімізації. У групі відапелятивних ергонімів зафіксовано назви, які відображають національний колорит, романтичні, завуальовані назви, запозичення з інших мов. У назвах готелів досліджуваного нами регіону широко вживані іншомовні назви, подані як латинською графікою так і транслітеровані кирилицею.

Усі назви готелів – це позитивні, орфоепічно не складні лексеми, які є зрозумілими як для українськомовних, так й іншомовних (не обов'язково англомовних) відвідувачів.

Подальше вивчення специфіки виникнення ергонімів полягає в зіставному аналізі найменувань об'єктів готельного бізнесу різних регіонів України, а також у порівнянні з об'єктами інших видів діяльності.

Література:

1. Белей О.О. Сучасна українська ергонімія (на матеріалі власних назв підприємств Закарпатської області) : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.01. Львів, 2000. 209 с.
2. Дідур Ю.І. Особливості функціонування ергонімів у мові, мовленні та ментальному лексиконі (в українській, англійській та російській мовах) : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.15. Одеса, 2015. 195 с.
3. Кутуза Н.В. Структурно-семантичні моделі ергонімів (на матеріалі ергонімікону м. Одеси) : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.01. Одеса, 2003. 214 с.
4. Лесовець Н.М. Ергонімія м. Луганська: структурно-семантичний і соціально-функціональний аспекти : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.01. Луганськ, 2007. 295 с.
5. Сидоренко О.М. Номінаційні процеси в полілінгвальної ергонімії Донеччини : дис. ... канд. філол. н. : 10.02.15. Донецьк, 2013. 210 с.
6. Цілина М.М. Ергоніми м. Києва: структура, семантика, функціонування : дис. ... канд. філол. н. : 10.02.01. Київ, 2006. 243 с.

References:

1. Belei O.O. (2000) *Suchasna ukraïns'ka ergonimija (na materialy vlasnih nazv pidpriemstv Zakarpats'koï oblasti)*, dis. ... kand. filol. nauk. [Modern Ukrainian company names (based on the proper names of companies of Transcarpathian province of Ukraine)], Lviv, 209 [in Ukrainian].
2. Didur Y.I. (2015) *Osoblivosti funkcionuvannja ergonimiv u movi, movlenni ta mental'nomu leksikonu (v ukraïns'kij, anglijs'kij ta rosijs'kij movah)*, dis. ... kand. filol. nauk [Peculiarities of functioning of ergonyms in language, speech and mental lexicon (based on the Ukrainian, English and Russian languages)], Odesa [in Ukrainian].
3. Kutuza N.V. (2003) *Strukturno-semantichni modeli ergonimiv (na materialy ergonimikonu m. Odesi)*, dis. ... kand. filol. nauk [Structural and semantic models of ergonyms (on the material of ergonyms of Odessa)], Odesa, 214 [in Ukrainian].
4. Lesovets N.M. (2007) *Ergonimija m. Lugans'ka: strukturno-semantichnij i social'no-funkcional'nij aspekti*, dis. ... kand. filol. nauk [Ergonymics of Luhansk: structural-semantic and social-functional aspects], Lugans'k, 295 [in Ukrainian].
5. Sydorenko O.M. (2013) *Nominacionnye procesy v polilingval'noj ergonimii Donetchiny*, dis. ... kand. filol. nauk [Nomination processes in polylingual ergonymiya of Donetsk region], Donetsk, 210 [in Russian].
6. Tsilyna M.M. (2006) *Ergonimy m. Kieva: struktura, semantika, funkcionuvannja*, dis. ... kand. filol. nauk [Ergonyms of Kyiv: structure, semantic, functioning], Kyiv, 243 [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 16.04.2020

The article was received 16 April 2020